

Zaak C-87/24**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

2 februari 2024

Verwijzende rechter:

Administratīvā apgabaltiesa (Letland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

3 januari 2024

Verzoekende partijen:

AS Gaso

AS Conexus Baltic Grid

Verwerende partij:

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (Letland)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

AS Gaso en AS Conexus Baltic Grid (hierna: „verzoeksters”) hebben een vordering ingesteld tot nietigverklaring van het besluit van de Raad van de Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (commissie voor de regulering van openbare diensten, Letland; hierna: „regulerende instantie”) tot vaststelling van het (gewogen gemiddelde) rendement op kapitaal (in reële termen) voor de berekening van de (voorgestelde) tarieven voor de diensten van het aardgastransmissiesysteem, het aardgasdistributiesysteem en de opslag van aardgas, omdat dit besluit zou berusten op materiële en procedurele fouten die ertoe hebben geleid dat dit rendement op een onredelijk laag niveau is vastgesteld, waardoor verzoeksters niet de nodige winst kunnen maken met de diensten die zij verlenen.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

De verwijzende rechter verzoekt op grond van artikel 267 VWEU om uitlegging van artikel 41, lid 8, van richtlijn 2009/73/EG, teneinde te bepalen of de regulerende instantie haar besluit tot vaststelling van het rendement op kapitaal dat moet worden gebruikt voor de berekening van de tarieven in de sector aardgasvoorziening en -levering, van een adequate rechtvaardiging moet voorzien, in het bijzonder met betrekking tot de verenigbaarheid van voornoemd rendement met de door het Unierecht nagestreefde doelstellingen. Hij peilt tevens naar de betekenis van de begrippen „passende stimulansen” en „nodige winst” en wenst voorts te vernemen of, en hoe, een regulerende instantie de financiële methoden en beginselen die worden gebruikt om vergelijkbare indicatoren te berekenen in het geval van ondernemingen die actief zijn op de vrije markt, geheel of gedeeltelijk mag of moet toepassen en zich in voorkomend geval moet baseren op de beoordeling van een onafhankelijke derde.

Prejudiciële vragen

1) Verzet artikel 41, lid 8, van richtlijn 2009/73/EG zich tegen een nationale regeling volgens welke de regulerende instantie bij het berekenen van tarieven of het vaststellen van methoden niet verplicht is te motiveren hoe ervoor wordt gezorgd dat de transmissie- en distributiesysteembeheerders passende stimulansen krijgen, zowel op korte als op lange termijn, om de efficiëntie te verbeteren, de marktintegratie en de leverings- en voorzieningszekerheid te versterken en verwante onderzoeksactiviteiten te ondersteunen?

2) Is het in overeenstemming met artikel 41, lid 8, van richtlijn 2009/73/EG om een nationale regeling aldus uit te leggen dat zowel op korte als op lange termijn wordt gezorgd voor passende stimulansen om de efficiëntie te verbeteren, de marktintegratie en de leverings- en voorzieningszekerheid te versterken en verwante onderzoeksactiviteiten te ondersteunen, wanneer de door de gebruikers betaalde tarieven alleen de economisch verantwoorde kosten van de openbare dienst dekken en de winst waarborgen, althans voor een minimumbedrag?

3) Is een nationale regeling volgens welke bij de vaststelling van „passende stimulansen, zowel op korte als op lange termijn” en stimulansen „om de efficiëntie te verbeteren, de marktintegratie en de leverings- en voorzieningszekerheid te versterken en verwante onderzoeksactiviteiten te ondersteunen” geen rekening wordt gehouden met de in de financiële wereld gevestigde beginselen voor de vaststelling van het gewogen gemiddelde rendement op kapitaal die vergelijkbare ondernemingen op de vrije markt in acht nemen, in overeenstemming met de doelstellingen van artikel 41, lid 8, van richtlijn 2009/73/EG?

4) Moet de regulerende instantie zich bij de uitlegging van de begrippen „nodige winst op de investeringen” in de zin van artikel 13 van verordening [(EG) nr. 715/2009] en „stimulansen voor investeringen” voor de toepassing van

artikel 41 van richtlijn 2009/73 laten leiden door het in de financiële wereld gevestigde begrip gemiddeld rendement op kapitaal (WACC; gewogen gemiddelde kapitaalkost) en door de methode die wordt gebruikt om dat rendement te bepalen?

5) Indien de vorige vraag bevestigend wordt beantwoord, kan de regulerende instantie dan rechtmatig afwijken van de in de financiële wereld gebruikte methode om het gemiddelde rendement op kapitaal te bepalen en dit rendement naar eigen goeddunken aanpassen?

6) Indien de vorige vraag bevestigend wordt beantwoord, kan de regulerende instantie dan rechtmatig het gemiddelde rendement op kapitaal aanpassen zodat bij de berekening ervan rekening wordt gehouden met een op de financieringskosten van de andere ondernemingen in de economie van de lidstaat gebaseerde omvangpremie?

7) Indien de vierde vraag bevestigend wordt beantwoord, kan de regulerende instantie dan rechtmatig het gemiddelde rendement op kapitaal aanpassen zodat zij de beheerder van het aardgastransmissie- of -opslagsysteem niet hoeft te vergoeden voor de stijging van de inflatie gedurende de voorgaande tariefperiode?

8) Indien de vijfde vraag bevestigend wordt beantwoord, en in het geval dat de systeembeheerder het niet eens is met de hoogte van het door de regulerende instantie voorgestelde gemiddelde rendement op kapitaal of met de elementen waarop het is gebaseerd, moet de regulerende instantie bij de vaststelling van het gemiddelde rendement op kapitaal (WACC) dan een beroep doen op een onafhankelijke derde om de geschikte hoogte van het rendement te bepalen?

9) Verzetten de doelstellingen van artikel 41, lid 8, van richtlijn 2009/73/EG zich tegen een procedure voor de vaststelling van tarieven waarbij het gemiddelde rendement op kapitaal wordt bepaald door de regulerende instantie en waarbij de beheerder van het aardgastransmissie- of -opslagsysteem die berekening niet mag aanpassen op basis van de individuele bedrijfsindicatoren van de systeembeheerder?

10) Moet artikel 1, [eerste alinea,] onder b), van verordening [(EG) nr. 715/2009], gelezen in samenhang met de tweede alinea van dit artikel, aldus worden uitgelegd dat de overwegingen 7 en 8 en artikel 13, lid 1, van deze verordening van toepassing zijn op aardgasopslaginstallaties en op de door de regulerende instantie vastgestelde tarieven indien de toegang tot de installaties voor de opslag van vloeibaar aardgas gereguleerd is?

Unierecht

Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van richtlijn 2003/55/EG (PB 2009, L 211, blz. 94; hierna: „richtlijn”):

overweging 35, artikel 32, lid 1, artikel 33, leden 1, 3 en 4, artikel 40, onder f), en artikel 41, leden 1 en 8.

Verordening (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1775/2005 (PB 2009, L 211, blz. 36; hierna: „verordening”): overwegingen 7 en 8, artikel 1 en artikel 13, lid 1.

Rechtspraak

Arrest van het Hof van Justitie van 12 juli 2022, Nord Stream 2/Parlement en Raad, C-348/20 P, ECLI:EU:C:2022:548.

Arrest van het Gerecht van 16 maart 2022, MEKH en FGSZ/ACER, T-684/19 en T-704/19, EU:T:2022:138.

Arrest van het Hof van Justitie van 24 februari 2022, Latvijas Gāze, C-290/20, EU:C:2022:119.

Arrest van het Hof van 2 september 2021, Commissie/Duitsland (Omzetting van de richtlijnen 2009/72 en 2009/73), C-718/18, EU:C:2021:662.

Arrest van het Hof van 3 december 2020, Commissie/België (Markten voor elektriciteit en aardgas), C-767/19, EU:C:2020:984.

Arrest van het Hof van 16 juli 2020, Commissie/Hongarije (Tarieven voor toegang tot de elektriciteits- en aardgastransmissiesystemen), C-771/18, EU:C:2020:584.

Arrest van het Hof van 30 april 2020, Overgas Mrezhi en Balgarska gazova asotsiatsia, C-5/19, EU:C:2020:343.

Arrest van het Hof van 19 december 2019, GRDF, C-236/18, EU:C:2019:1120.

Arrest van het Hof van Justitie van 6 oktober 2015, Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, punt 25.

Arrest van het Hof van Justitie van 19 maart 2015, E.ON Földgáz Trade, C-510/13, EU:C:2015:189.

Nationale wettelijke bepalingen

Energētikas likums (energiewet) (Latvijas Vēstnesis, 1998, nr. 273/275, van 22 september 1998, in de op 20 augustus 2020 toepasselijke versie): artikel 15, artikel 44, lid 8, en artikel 85, lid 1.

Likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” (wet inzake de toezichthoudende instanties voor openbare diensten) (Latvijas Vēstnesis, 2000, nr. 394/395, van 7 november 2000, in de op 20 augustus 2020 toepasselijke versie): artikel 2, leden 2 en 4, artikel 6, leden 1 en 2, artikel 7, lid 6, artikel 9 en artikel 20, lid 1.

Ministru kabineta 2009. gada 27. oktobra noteikumi Nr. 1227 „Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem” (besluit nr.1227 van de ministerraad van 27 oktober 2009 tot vaststelling van bepalingen inzake soorten gereguleerde openbare diensten) (Latvijas Vēstnesis, 2009, nr. 172, van 29 oktober 2009, in de op 20 augustus 2020 toepasselijke versie): paragraaf 4.

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2018. gada 13. augusta lēmums Nr. 1/23 „Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika” (besluit nr. 1/23 van de commissie voor de regulering van openbare diensten van 13 augustus 2018 inzake de methode voor de berekening van het rendement op kapitaal) (Latvijas Vēstnesis, 2018, nr. 161, van 15 augustus 2018; hierna: „methode”, zoals gewijzigd bij besluit nr. 1/12 van datzelfde orgaan, van 22 augustus 2019): paragrafen 3 tot en met 7 en 9.¹

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2020. gada 20. augusta lēmums Nr. 109 „Par kapitāla atdeves likmi dabasgāzes pārvades sistēmas, dabasgāzes sadales sistēmas un dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai” (besluit nr. 109 van de commissie voor de regulering van openbare diensten van 20 augustus 2020 betreffende het rendement op kapitaal voor de berekening van de voorgestelde tarieven voor de diensten van het aardgastransmissiesysteem, het aardgasdistributiesysteem en de opslag van aardgas) (Latvijas Vēstnesis, 2020, nr. 164, van 26 augustus 2020; hierna: „bestreden besluit”).

Korte beschrijving van de feiten en het geding

- 1 Verzoeksters zijn openbardienstverleners op het gebied van de aardgasvoorziening en -levering in Letland, te weten AS Gaso, de (enige) beheerder van het aardgasdistributiesysteem, en AS Conexus Baltic Grid, de (enige) beheerder van het aardgastransmissiesysteem en beheerder van de opslag van aardgas.
- 2 Op 20 augustus 2020 heeft de regulerende instantie het bestreden besluit vastgesteld, waarbij zij het (gewogen gemiddelde) rendement op kapitaal in reële termen (met twee varianten) heeft bepaald dat moest gebruikt voor de berekening van de tarieven voor de diensten van het aardgastransmissiesysteem, het aardgasdistributiesysteem en de opslag van aardgas. Dat besluit zou in 2021 in werking moeten treden.
- 3 Op basis van het rendement op eigen vermogen zoals berekend overeenkomstig punt 5 van de methode, het rendement op vreemd vermogen zoals berekend

overeenkomstig punt 7 van de methode, het tarief van de geldende vennootschapsbelasting en het gemiddelde verloop van het consumptieprijsindexcijfer zoals genoteerd in de officiële statistieken van de voorgaande vijf kalenderjaren, heeft de regulerende instantie vastgesteld dat het (gewogen gemiddelde) rendement op kapitaal (in reële termen) dat van toepassing was op marktdeelnemers in de categorie kleine en micro-ondernemingen 4,37 % bedroeg, terwijl dit voor marktdeelnemers in de categorie middelgrote en grote ondernemingen 2,65 % bedroeg.

- 4 Ter staving van dat besluit heeft de regulerende instantie aangegeven dat de vastgestelde rendementen op kapitaal werden aangepast aan de situatie op de financiële markten, met inbegrip van de risico's in verband met het aantrekken van financiering, en dat zij de beheerder van het aardgastransmissiesysteem, de beheerder van het aardgasdistributiesysteem en de beheerder van het aardgasopslagsysteem derhalve in staat stelden leningen aan te gaan, te investeren in de vernieuwing en de ontwikkeling van het aardgassysteem en een redelijke winst te behalen, terwijl voor gebruikers was gegarandeerd dat zij ononderbroken, betrouwbare en kwalitatief hoogstaande openbare diensten konden ontvangen waarvan de tarieven (prijzen) overeenstemden met de economisch verantwoorde kosten.
- 5 Verzoeksters waren het niet eens met dit besluit, noch met de motivering ervan, en hebben daarop bij de Administratīvā apgabaltiesa (regionale bestuursrechter, Letland) beroep tot nietigverklaring ingesteld.

Overzicht van de voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 6 In hun vordering voeren verzoeksters de volgende middelen aan.
- 7 Volgens hen heeft de regulerende instantie bij de vaststelling van de criteria voor de berekening van het rendement op kapitaal ernstige materiële en procedurele fouten gemaakt, waardoor het op verzoeksters toepasselijke rendement op kapitaal op een onredelijk laag niveau is vastgesteld, zonder rekening te houden met het belang van verzoeksters bij de vaststelling van tarieven die een redelijke winst verzekeren. Zij voeren aan dat een dergelijke beperking van de toelaatbare winst van een openbardienstverlener een buitensporige beperking vormt van verzoeksters' recht op eigendom.
- 8 Volgens verzoeksters heeft de door de regulerende instantie gehanteerde methode (zoals gewijzigd) tot gevolg dat de inhoud van de in de wettelijke regeling vastgestelde criteria aanzienlijk wordt uitgebreid, hetgeen een handeling ultra vires inhoudt, alsmede een schending van de beginselen van behoorlijk bestuur, rechtszekerheid en bescherming van het gewettigd vertrouwen.
- 9 Naar hun mening heeft de regulerende instantie niet voldaan aan de wettelijke verplichting om haar handelingen te motiveren.

- 10 Zij stellen dat de regulerende instantie geen feiten heeft uiteengezet waaruit de noodzaak van een dergelijk besluit blijkt en zich heeft gebaseerd op onjuiste en niet-aangetoonde veronderstellingen over de bedrijfsactiviteiten van verzoeksters en over de bijbehorende indicatoren.
- 11 Volgens hen heeft de regulerende instantie, in strijd met het verbod op willekeur, geen op dergelijke feitelijke elementen gebaseerde objectieve en rationele juridische overwegingen uiteengezet of beoordeeld, heeft zij de overwegingen met betrekking tot de wenselijkheid van een wijziging van de methode niet naar behoren beoordeeld en heeft zij de conclusies ten aanzien van de bestanddelen van de berekening van het rendement op kapitaal niet onderbouwd.
- 12 Volgens verzoeksters heeft de regulerende instantie geen motivering gegeven voor haar conclusies met betrekking tot de variabelen die zijn gebruikt voor de berekening van het (gewogen gemiddelde) rendement op kapitaal (in reële termen). Zij heeft niet uitgelegd waarom bij de benchmarking van het nieuwe rendement op kapitaal geen gegevens met betrekking tot de opslag van aardgas zijn gebruikt, waarom voor de benchmarking specifieke waarden zijn gekozen of hoe de periode is gekozen waarvoor de binnenlandse risicopremie is berekend.
- 13 Volgens verzoeksters heeft het door de regulerende instantie vastgestelde nieuwe rendement op kapitaal een buitensporig negatieve invloed op hun vermogen om te voldoen aan hun verplichting om hun activiteiten uit te voeren en deel te nemen aan de planning, het waarborgen en de gecoördineerde en efficiënte ontwikkeling van de energievoorziening en -levering.
- 14 Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) zijn de lidstaten echter verplicht om bij de vaststelling van de tarieven een rendement op de verrichte investeringen te waarborgen. Uit de richtlijn volgt dat de regulerende instantie van een lidstaat verplicht is de ontwikkeling en de werking van de aardgasmarkt te bevorderen door investeerders voldoende stimulansen te bieden om de nodige investeringen in infrastructuur te doen. Ook de bepalingen van de verordening houden voor de regulerende instantie een verplichting in om bij de vaststelling van de tarieven te zorgen voor de nodige winst op de verrichte investeringen.
- 15 Verzoeksters stellen dat zij vóór de vaststelling van het bestreden besluit niet naar behoren zijn gehoord en dat hun opmerkingen en commentaren niet zijn onderzocht; zij zijn derhalve van mening dat hun deelname aan de vaststelling van het nieuwe rendement op kapitaal niet werd gewaarborgd.
- 16 Volgens hen is het bestreden besluit niet bevorderlijk voor de concurrentie of de ontwikkeling, wat indruist tegen de door de wetgever nagestreefde doelstelling van sectorale regulering.
- 17 Zij zijn derhalve van mening dat de tekortkomingen in de berekening van het nieuwe rendement op kapitaal ernstig zijn en het onmogelijk maken te begrijpen hoe de regulerende instantie tot de conclusies is gekomen waarop het bestreden

besluit is gebaseerd; het ontbreken van een toereikende motivering beperkt het vermogen van verzoeksters om hun rechten van verdediging daadwerkelijk uit te oefenen.

- 18 De regulerende instantie van haar kant betoogt dat haar taak, zoals neergelegd in artikel 20, lid 1, van de wet inzake de toezichthoudende instanties voor openbare diensten, er uitsluitend in bestaat ervoor te zorgen dat de tarieven de economisch verantwoorde kosten van de openbare dienst dekken (de inhoud van dit begrip wordt overigens naar goeddunken van de regulerende instantie bepaald) en de winst in het algemeen te waarborgen. Zij is in wezen van mening dat deze begrippen geen verband houden met de met artikel 41, lid 8, van de richtlijn nagestreefde doelstellingen, namelijk zorgen voor passende stimulansen, zowel op korte als op lange termijn, om de efficiëntie te verbeteren, de marktintegratie en de leverings- en voorzieningszekerheid te versterken en verwante onderzoeksactiviteiten te ondersteunen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 19 De verwijzende rechter merkt op dat in het hoofdgeding artikel 40, onder f), en artikel 41, lid 8, van de richtlijn en artikel 13, lid 1, van de verordening, gelezen in samenhang met de overwegingen 7 en 8 van die verordening van toepassing zijn. Die bepalingen bevatten een verplichting voor de lidstaten om de nodige winst op de verrichte investeringen te garanderen, maar de inhoud ervan wordt onvoldoende verduidelijkt en gespecificeerd. Daardoor kan de verwijzende rechter geen uitspraak doen over de grond van de zaak.
- 20 Aangezien een van de doelstellingen van de richtlijn erin bestaat te zorgen voor voldoende investeringen voor de ontwikkeling van het net, wordt in overweging 35 en in artikel 40, onder f), ervan verwezen naar de verplichting van de regulerende instantie van de lidstaat om bij te dragen tot de ontwikkeling en de werking van de aardgasmarkt door investeerders de toereikende stimulansen te bieden voor de noodzakelijke investeringen.
- 21 In artikel 13, lid 1, van de verordening is dan weer bepaald dat de regulerende instantie voor de toegang tot het transmissiesysteem een tarief vaststelt waarbij wordt gelet op de nodige winst op de investeringen. De tarieven moeten van dien aard zijn dat zij bevorderlijk zijn voor de concurrentie en de efficiënte handel in gas en stimulansen bieden voor investeringen en voor interoperabele transmissiesystemen.
- 22 De tarieven blijven een van de instrumenten van de regulerende instantie om investeringen aan te moedigen, ook nadat het oorspronkelijke verticaal geïntegreerde aardgasbedrijf (AS Latvijas Gāze) (de gevestigde exploitant) in verschillende delen werd opgesplitst. Wat de taak van opslag betreft, bevat artikel 41, lid 1, onder n), van de richtlijn een verplichting voor de regulerende instantie om toe te zien op de voorwaarden voor toegang tot opslag, leidingbuffer en andere ondersteunende diensten als bedoeld in artikel 33 en deze voorwaarden

te toetsen. In artikel 44, lid 8, van de energiewet is bepaald dat de toegang tot de ondergrondse aardgasopslaginstallatie wordt georganiseerd door middel van een gereguleerde procedure volgens tarieven die zijn vastgesteld overeenkomstig de in artikel 15, lid 1.¹, van die wet neergelegde procedures. Ook de toegang tot de ondergrondse aardgasopslaginstallatie moet derhalve uit technisch en economisch oogpunt gerechtvaardigd zijn, wat ook betekent dat de regulerende instantie de tarieven waarop zij toezicht houdt, moet toetsen.

- 23 In de onderhavige zaak bepaalt de regulerende instantie binnen het kader van haar bevoegdheden de tarieven of de methode voor de berekening van de tarieven, met inbegrip van het rendement op kapitaal. Hoewel uit de bepalingen van de richtlijn en de verordening volgt dat de lidstaten bij de vaststelling van het bedrag dat moet worden betaald voor de toegang tot het aardgastransmissiesysteem, oftewel de tarieven, de nodige winst op de investeringen moeten meenemen in hun berekening van deze tarieven, is in die bepalingen niet gespecificeerd wat het begrip „nodige winst op de investeringen” inhoudt.
- 24 Zo zijn er geen wettelijke criteria vastgesteld op basis waarvan de regulerende instantie kan bepalen of er sprake is van „nodige” winst. De verwijzende rechter heeft geen duidelijke aanwijzingen over hoe hij moet beoordelen of de methode voor het vaststellen van de winst (rendement op kapitaal) in overeenstemming is met het Unierecht.
- 25 Het Hof heeft het begrip „nodige winst op de investeringen” tot op heden niet verduidelijkt. Hoewel het in zijn rechtspraak met betrekking tot de richtlijn en de verordening (zie het deel „Rechtspraak van het Hof”) uitlegging heeft gegeven aan artikel 41 van de richtlijn, heeft het Hof in geen van die zaken lid 8 van dat artikel uitgelegd in omstandigheden die feitelijk en rechtens vergelijkbaar zijn met die van de onderhavige zaak.
- 26 Het Hof heeft verwezen naar de verplichting van de lidstaten om bij de vaststelling van de tarieven voor de toegang tot het aardgastransmissie- of -opslagsysteem rekening te houden met de verrichte of te verrichten investeringen [arrest van 16 juli 2020, Commissie/Hongarije (C-771/18, EU:C:2020:584)]. Het Hof heeft echter niet verduidelijkt hoe daar precies rekening mee moet worden gehouden bij de vaststelling van de tarieven.
- 27 Op basis van artikel 1 van de wet inzake de toezichthoudende instanties voor openbare diensten („Deze wet heeft tot doel de beschikbaarheid te garanderen van ononderbroken, betrouwbare en kwalitatief hoogstaande openbare diensten waarvan de tarieven (prijzen) overeenstemmen met economisch verantwoorde kosten, alsmede de ontwikkeling en economisch verantwoorde concurrentie in de gereguleerde sectoren te bevorderen, door procedures vast te stellen voor de regulering van de openbare diensten en de rechtsbetrekkingen in het kader van de verlening van deze diensten.”) en artikel 20, lid 1, van diezelfde wet („De tarieven worden op een zodanig niveau vastgesteld dat de door de gebruikers betaalde tarieven de economisch verantwoorde kosten van de openbare dienst dekken en de

winstgevendheid van die dienst waarborgen, tenzij in specifieke sectorale wetgeving andere beginselen voor de vaststelling van de tarieven zijn vastgesteld. In geval van wijziging van de factoren die de tarieven beïnvloeden, zoals de winst, kan de regulerende instantie een herziening van de tarieven voorstellen en de openbare dienstverlener verzoeken om binnen een bepaalde termijn een tariefvoorstel in te dienen dat vergezeld gaat van een motivering van de kosten waaruit de tarieven bestaan.”) concludeert de verwijzende rechter dat de Letse wetgever bij de omzetting van artikel 41 van de richtlijn de in dat artikel gebruikte bewoordingen niet heeft overgenomen. De wet inzake de toezichthoudende instanties voor openbare diensten bevat geen enkele regeling die overeenkomt met artikel 40 („Algemene doelstellingen van de regulerende instantie”) of artikel 41 („Taken en bevoegdheden van de regulerende instantie”) van de richtlijn.

- 28 Na te hebben onderzocht of de met artikel 20, lid 1, van de wet inzake de toezichthoudende instanties voor openbare diensten nagestreefde doelstellingen overeenstemmen met de doelstellingen van artikel 41, lid 8, van de richtlijn, concludeert de verwijzende rechter dat de doelstellingen van de richtlijn ruimer zijn en dat de bepaling van voornoemde wet, op grond waarvan de regulerende instantie de in casu van toepassing zijnde regeling heeft vastgesteld, mogelijk niet alle doelstellingen van het Unierecht behelst die verband houden met het recht van verlener van gereguleerde openbare diensten op passende stimulansen op korte en lange termijn.
- 29 De zaak kan dus met goede reden worden voorgelegd aan het Hof voor wat betreft de omzetting van voornoemde bepalingen van de richtlijn in het Letse recht.
- 30 In artikel 1, tweede alinea, van de verordening is bepaald dat de in de eerste alinea van dat artikel genoemde doelstellingen onder meer de vaststelling omvatten van geharmoniseerde beginselen inzake de tarieven voor de toegang tot het net, maar niet tot opslaginstallaties, of inzake de methoden voor de berekening daarvan, de instelling van derdentoegangsdiens ten, de vaststelling van geharmoniseerde beginselen inzake capaciteitsallocatie en congestiebeheer, de bepaling van transparantievereisten, balanceringsregels en tarieven voor onbalans, alsmede de bevordering van capaciteitsverhandeling. De verwijzende rechter leidt daaruit af dat de verordening van toepassing is op de vaststelling van de beginselen of methoden voor de berekening van de tarieven voor de toegang tot het aardgastransmissiesysteem, maar niet tot de opslaginstallaties.
- 31 Volgens artikel 1, derde alinea, van de verordening is deze verordening alleen van toepassing op opslaginstallaties die onder artikel 33, leden 3 of 4, van de richtlijn vallen. Uit artikel 33, lid 1, van de richtlijn volgt dan weer dat de in de leden 3 en 4 van dat artikel vastgestelde procedures in verband met de opslagdiensten niet verplicht zijn, maar dat zij van toepassing zijn wanneer dit technisch en/of economisch noodzakelijk is voor een efficiënte toegang tot het systeem voor de levering aan afnemers, alsmede met het oog op de organisatie van de toegang tot ondersteunende diensten.

- 32 De verwijzende rechter concludeert dat, gelet op de bepalingen van de richtlijn en de verplichtingen van de lidstaten, artikel 13, lid 1, van de verordening – dat betrekking heeft op de door de transmissiesysteembeheerders toegepaste tarieven en methoden die zijn goedgekeurd door de regulerende instanties overeenkomstig artikel 41, lid 6, van de richtlijn en op de tarieven die worden gepubliceerd overeenkomstig artikel 32, lid 1, van de richtlijn –, en derhalve ook het daarin vervatte begrip „nodige winst”, uitsluitend betrekking heeft op de tarieven die van toepassing zijn op de diensten van het aardgastransmissiesysteem en niet op de diensten voor aardgasopslag. De in de overwegingen 7 en 8 van de verordening genoemde criteria met betrekking tot de tarieven voor de toegang tot de netten zijn evenmin van toepassing op opslagdiensten.
- 33 De verwijzende rechter is van oordeel dat er goede redenen zijn om het Hof om uitlegging van deze bepalingen te verzoeken.
- 34 Onder verwijzing naar de rechtspraak van het Hof inzake de ontvankelijkheid van prejudiciële vragen [zie bijvoorbeeld arrest van 6 oktober 2015, Capoda Import-Export (C-354/14, EU:C:2015:658, punt 25)], volgens welke het Hof dergelijke verzoeken enkel kan afwijzen wanneer de gevraagde uitlegging geen verband houdt met een reëel geschil of met het voorwerp van het hoofdgeding, wanneer het vraagstuk van hypothetische aard is en voorts wanneer het Hof niet beschikt over de gegevens, feitelijk en rechtens, die noodzakelijk zijn om een zinvol antwoord te geven op de gestelde vragen, merkt de verwijzende rechter op dat de uitlegging van de genoemde bepalingen van de richtlijn en de verordening rechtstreeks verband houdt met de omstandigheden, feitelijk en rechtens, van het hoofdgeding. Opdat hij zich over het hoofdgeding zou kunnen uitspreken, is het noodzakelijk dat het Hof een en ander verduidelijkt teneinde elke redelijke twijfel over de uitlegging van de relevante bepalingen van het Unierecht weg te nemen.
- 35 Zo moet worden opgehelderd welke criteria moeten worden toegepast bij de beoordeling van de begrippen „nodige winst” en „passende stimulansen” in de zin van artikel 13, lid 1, van de verordening, gelezen in samenhang met de overwegingen 7 en 8 daarvan, en artikel 40, onder f), en artikel 41, lid 8, van de richtlijn, en wat de juiste uitlegging van deze begrippen is in de specifieke omstandigheden van de onderhavige zaak. De antwoorden op de prejudiciële vragen zullen de verwijzende rechter in staat stellen om bij het onderzoek van de zaak ten gronde na te gaan of het bestreden besluit – dat is vastgesteld op basis van de methode – tot vaststelling van het nieuwe rendement op kapitaal, alsmede de methode zelf, in overeenstemming zijn met de Unierechtelijke verplichting van de lidstaten om de nodige winst op de investeringen mee te nemen in een dergelijke berekening.